

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De Ivstitia Et Ivre Libri Decem, Reuerendi P. F. Dominici
Soto, Segobiensis, Ord. Præd. Theologi præclariss.**

Soto, Domingo de

Venetiis, 1608

5 An ne rapina ullo pacto fieri possit citra peccatum

urn:nbn:de:hbz:466:1-38878

et, Qui uiderit fratrem suum necesse habere & clausit viscera sua ab illo, quomodo charitas Dei manet in illo? ergo ille potest sua auctoritate eripere, quoniam obligatio illa non est iustitia, sed charitatis, ad quam nemo inuitus cogi potest. At uero materia hæc de elemosynarum obligatione non est presentis loci. Tractat enim eam diuus Thom. 2. 2. quaest. 32. Circa tertiam autem conclusionem, quæ ad rem attinet presentem, dubium est quæ nam necessitas sit extrema iudicanda. Vtrum ea tantum cum quis iam iam aut fame stragatur, aut frigore alia uel calamitate absumitur. Videtur nanque nomen ipsum extrema, id designare. Respondetur tamen non eam, ut vulgus arbitrat, expectandam esse. Sunt enim qui eam uocant extremam necessitatem cuius impossibile est tunc remedium, ille ergo censetur articulus necessitatis extrema, quando uides fratrem periculo appropinquari incurabilis infirmitatis, aut abusu miseriam quæ homines solet conficere, ille inquam dum præueniri potest cauerique summa misericordia. Necessitas uero quæ in periculo hominem conliti uel honoris, licet non censetur extrema, est tamen profecto grauis, quæ eum qui facultatem habet opem ferendi sub reatu mortalis culpæ obligat. Quid autem si puella in periculo uerteret amittendi pudoris ob uictus inopiam? Videtur namque & illam censeri extremam, quippe qua non modo honor, uerum & salus animæ periclitatur. Respondetur nihilominus quod quam uis illustre sit misericordie officium eiusmodi miseris in orphanitate periclitantibus subuenire, non illa tamen censetur extrema ut possit puella alienum rapere, quoniam nulla est necessitas quæ cogere possit illam ut sui copiam alteri faciat, alias consensus ille non esset peccatum, sed perire potius debet quam delinquere. Sunt autem ciuilia iura quibus iubetur ut extreme patens ad publicum magistratum antea recurrat quam aliena priuatim cupiat. Hoc autem intelligendum est quædo commode id fieri potest. At uero non deerit forsitan qui contra nos impræsentiarum insurgat. Diximus enim tum alias sepe, tum paulo ante, neminem ad id cogi posse ad quod sola charitate tenetur, sed ad id tantum ad quod de iustitia, obligatur, extreme au-

Respon
sio.

Philo
sopho.

Philo
sopho.

Philo
sopho.

Philo
sopho.

Obie
ctio ad
uersus re
spon
sionem.

tem necessitati nemo tenetur succurrere nisi ex charitate, nam si obligatio esset iustitia, ille qui tunc non succurreret, teneretur ad restitutionem, quod non conceditur, ergo neque publica potestas, compellere tunc quempiam iure potest, neque qui in periculo est quippiam alieni priuatim capere. Respondetur parum refert, an dicas in tali necessitate aliquam iustitie rationem intercedere, proprie tamen profecto non est nisi misericordia strictissime tamé obligans. Quod autem conuictio tunc locum habeat, est propter singularem ius quod cuiquam competit suam seruandam uitam. Appendenda hic erat disputatio, an qui in articulo necessitatis alienum rapit, arriente felicitate postea fortuna reueatur id restituere, nisi iam factis lib. procedenti sub titulo de restitutione, eadem a nobis absoluta esset disputatio.

Ad canonem igitur adductum in primo argumento responsum illic est quod intelligitur de necessitate quæ non est extrema ubi aliqua est culpa furari. Ad secundum concedimus ingenuè, furtum esse actionem intrinsece malam, imo talem, ut lib. 2. diximus, in qua Deus, ut legis naturæ lator dispensare non possit. At uero sicuti de prohibitione homicidii diximus quod illa generaliter non occides eo, quod præceptum est naturale, non includitur casus quos ipsa natura includere non potest, neque in illa, Non iurare omnino, sic neque prohibitione furti vetari potuit acceptio rei alienæ quam natura ipsa hominibus indulget. Quocirca eiusmodi acceptio non est furtum, sed acceptio rei a natura concessæ. Ad tertium denique respondetur cuique pari iure licere in eadem necessitate alienum rapere ut indigent succurrat. Sed contra illam uetat. August. elemosynas de rapinis fieri.

ARTICVLVS V.

Utrum rapina uollo pacto fieri possit extra peccatum.

ETSI furtum in extrema necessitate licitum sit, tamen quia rapina atrocius est crimen, uidere restat uirum & illa quoque aliquando sit licita. Arguitur enim a parte affirmatiua. Præda illata

vi. 64

si sit, quod rationem habet rapinae, praedam autem accipere ab hostibus licitum iudicari in libro de Patria. Ambrosius ubi ait: Cum praeda fuerit in potestate victorum decet militarem disciplinam, vt regi seruentur omnia scilicet tam ad belli sumptus quam ad militum praemia, ergo rapina est aliquo casu licita. Secundo arguitur. Terrarum principes multa à suis subditis iniuris extorquent, quod effugiem praefert rapinae, & tamen graue est illos delictos censere, ergo rapina non est vbiq; mortale crimen. Tertio arguitur. Id quod possessoris non est, licite ab illo auferitur, infideles autem iniusti sunt suarum rerum possessores secundum illud Augusti in epistola ad Vincent. Donatit. Res falso appellatis vestras, quis neque iuste possidetis, & secundum leges terrenarum legum amittere iussi estis, ergo licitum apparet ab ipsis eadem eripere. In contrarium est quod tanquam de re iniuste parata prohibetur sacrificium vel oblatio de rapina fieri, secundum illud Esaias 61. ego Dominus diligens iudicium, & odians rapinam in holocaustum.

Ad quaestionem tribus conclusionibus respondetur. Prima: Rapina nullatenus est licita, neque priuato neque publicae potestati, itaque sicut furtum nunquam est licitum, & vbi acceptio rei alienae licita est, non habet rationem furti, sic imo efficaciori ratione de rapina censendum est. Probat. Quicquid nomine suo innatam habet rationem iustitiae, est sic intrinsece malum vt. benefici nequeat, rapina autem id ipsum sonat quod violenta acceptio contra iustitiam sicut furtum, id quod fraudulenta, ergo rapina nequaquam esse potest licita. At vero ad maiorem huius explicationem adhibentur aliae duae. Secunda ergo conclusio est. Sola respub. & princeps qui eius gerit vices, per violentiam potest citra iniuriam aliquid à suis ciuibus extorquere, quicunque vero priuata auctoritate per violentiam aliquid rapit, raptor est & latro, atque adeo huius iniquitatis reus. Probat. Vt iure simul pars. Violentiam in seipsum proprium est publicae auctoritatis munus, nam violentia idem est quod coactio, vis autem coactiua solum in republica residet atque in principe qui eam representat, sicuti non nisi totum animal potest cogere

membra, est enim hac potestas ab ipsissima natura concessa ad cohibendos homines a malo, adducendoque in bonum, quae quidem concessio, vt supra diximus, non expediebat priuatis fieri, propterea quod permaturo iudicio mandari debet executioni. Ex quo fit vt violentia in principe, si via & ordine fiat, non habeat rationem rapinae, nempe si vel contra externos hostes, vel contra internos maleficos illa ex legis praescripto viatur, in persona vero priuata semper cuiusmodi violentia rationem habet rapinae. Atque hac de causa, articulo 3. etiam illi cui constat rem ab alio possessam, suam esse, idque legitime probare potest, tamen prauidicis iniquitate nequit obtinere negauimus per vim posse rem aggredi. Quod si eum saltem obiceris, qui extrema patitur, illum arbitror iure ipso naturae exceptum esse ab hac lege. Adeo enim vitae conseruatio naturae iuris fastidium tenet, vt violentia tunc non sit rapinae caractere denotanda. Tertia conclusio. Si princeps, aut iudex, aut alius cuius magistratus sua abusus potestate per violentiam quidpiam a ciuibus rapuerit, inigne rapinae scelus committit, & ad restitutionem tenetur. Tanto enim impudentius ac sceleratius eiusmodi potentatus peccant, quanto sanctiori fide iustitiam, cuius custodes existunt, erga omnes deberent immaculatam seruare.

De conclusionibus istis nulla est ambigui as praeter illas quae per proposita argumenta insinuantur. Et quidem ad primum de bellica praeda respondet D. Thomas, si iustum est bellum praedam esse licitam, neque ad restitutionem obligare. Tamen peccatum cupiditatis contra charitatem committit etiam tunc possit, dicente Augustino in libro de ver. Domini propter praedam militare peccatum est. Si vero bellum est iniustum, rapina committitur. Bellum autem iniustum, sicuti lib. 3. de iudicio diximus, ex triplici capite contingit. Primum ex auctoritatis defectu, na soli principes habentes merum imperium ius habent bellum aut indicendi, aut gerendi, reliqui vero magnates, & potentatus regibus subditi, non item, sed tantum violentia possunt vt in malefactors sibi subditos. Quare si extraneos armorum,

concl.

Tertia conclusio.

Ad primū arg. S. Th. respondet.

August.

Bellū iniustum ex triplici capite. Primum.

viim.

vi impetant, seu priuatae personae censende sunt, & rapinam committunt, quamuis

Secundū.

alioquin iustam haberent causam. Mox ad belli aequitatem requiritur causa non qualiscunque sed digna pro qua tam ingentia pericula subeantur, iamque calamitose atque exitiose reipublicae perturbationes concitentur. Bellorum namque tumultibus non solum prophana omnia, verum & spiritualis reipublicae salus & sacra omnia, & fides, ipsa periclitantur.

Tertium.

Tertio requiritur forma iuris eademque tanto exactius quam in priuatis iudicijs, quanto periculosius de summa boni publici agitur, nempe ut nisi cunctis pacis rationibus prius oblati, non indicatur, neque vltius proferatur, quam fert aequitas. Sed de hoc alias. Præda ergo belli iusti non solum ad refarcienda damna, verum ut inter milites distribuatur, licita est. Et quamuis principi curæ præcipua incumbat merita pendendi iustitiae belli, qua vique ratione licet ipse iniustum bellum conslet, milites nonnunquam excusantur, tamen tam aperta esse posset iniustitia, ut etiam ipsos subditos excusatione nudaret. Ad secundum argumentum de principibus & magnatibus conclusiones ipsae satis respondent, nempe quod si violentia vtuntur ad extorquendum ea quae ad bonum commune conferunt, non est rapinae crimen.

Ad secundum.

Si autem ultra ius aliquid insuper expriment, non sunt a crimine liberi, immo tanto nequius delinquant quanto eorum potestati non est qui resistere possit. Vnde August. quarto de Ciuit. Dei. Remota iniustitia, quid sunt regna nisi magna latrocinia? quia latrocinia quid sunt nisi parua regna? Et Ezech. 22. Principes eius in medio eius quasi lupi rapientes prædam. Quo fit ut etiam ad restitutionem teneantur.

Ad tertium.

Tertium argumentum laissimum, & his temporibus, nescio an dixerim necessariam disputationem offerebat de iure bellandi contra infideles, propter illum Occidentalem Orbem quem nostrates nostro seculo repererunt, sed bona causa, ut præcedenti libro sub titulo. De dominio diximus, in hoc opere ab huiusmodi disputatione superfedimus. Dabimus autem, si Deo dante, nobis licuerit, libellum De ratione promulgandi Euangelium, ubi hæc,

si non pro rei dignitate, pro nostro tamen captu tractare adornamus. Interim tamen ad interpretandum Augustinum satis fuerit adnotare triplicem esse infidelium ordinem. Quidam enim sunt qui iure, & facto sub diuisione Christianorum principum vitam degunt, quales olim erant in Hispania Sarraceni, & Hebraei, & nunc in Italia, & Germania perseuerant Iudaei. Et de istis nemini in dubium venit, quin valeant Christiani principes lege in eos agere, suisque adeo priuatis bonis. Veritas enim hanc clare patet, tam in Decretalibus sub titulo de Iudaeis, & Sarracenis quam in Decretis, distinct. 54. His proxime accedunt haeretici qui ex nobis, ut ait Ioannes, exierunt. Ac de his proprie loquebatur August. Erat enim eis sermo contra Donatistas, quos quidem vniuersum haereticos patentissimum est tam canonico quam civili iure suis multari bonis, ut patet cap. Cum tu de vlt. lib. 6. Alij sunt infideles qui licet non de facto, tamen de iure Christianis principibus subduntur, saltem quantum ad regnum suorum possessionem nempe qui terras vt possident, quae olim sub diuisione nostra fuerant, vt sunt Afri, Sarraceni, ac Turcae Graeciam tyrannide possidentes. Et de istis certum etiam est posse bello à nobis lacessiri atque adeo eisdem regionibus expoliari. Nihilominus priuata auctoritate nullus nostrum per eos transitum faciens, eorum bona aut depraedari aut dissipare valet. Tum quod præter regiones bona domestica quae sua industria lucrantur, sua sunt, tum præcipue quae ab subigendum illos auctoritas publica requiritur. Quare nemo nisi facultate & concessione principis potest illis molestus esse.

Infideles autem tertij ordinis sunt, qui neque iure neque facto nobis subditi sunt, neque vero nobis infesti, quales sunt illi qui vel Christianum nomen non audierunt, vel, quod eodem recidit, per obliuionem omni memoria superiorem excusantur. Tamen si proprie excusatur nemo, quia cum vniuersus orbis teneatur fide dum eius praedicationem audierint, suscipere, si recte seruassent naturae legem. Christus illis via aliqua sua irradiaret fide licet excusari dicantur, eo quod dum nihil de ea audierint, sua infidelitas non est peccatum. Et de istis conuictari licet, vtum liceat nobis illos bello

bello petere? Et quidem Caeteran. hic inter interpretandum sententiam D. Thomæ negat vllum Christianis fauere ius illos de suis sedibus ac possessionibus deturbanari. Quoniam S. Thom. secunda secundæ quæst. 10. artic. 10. ait, Fides naturam non tollit, sed perficit: atque adeo possessiones quarum gentes iure gentium potiuntur, nemini auferit, eo potissimum quod species infidelitatis negatiuæ scilicet eorū qui de Christiano nomine nihil audierunt, neque est peccatum, neque adeo vltimo supplicio digna. Immo vero ait quod neque olim filios Israel vllis infidelium bellum indixisse legitur, eo solum quod infideles essent, de quo apud aliquos male intellectus male audit. In primis enim non negat licitum eis fuisse infideles propter idololatriam Dei iussu debellare, sed tantum negat eo solum quod infideles essent, nempe negatiue, hoc est eo solum quod fide carebant debellatos, secus ob idololatriam. Præterea si de bello contra possessores illos terræ promissæ gesto loquatur sanum etiam potest habere intellectū. Video namque non nullos digladiari utrū gentes illas Deus pellere suis sedibus iusserit ob sua ipsarum scelera atque idololatriæ impietatem, an vero solum vt pollicitationem impleteret quam Abraham fecerat & semini eius, tradendi eis regionem. Nam cū tamen procul dubio certo certius sit, vtramque fuisse causam. Est enim illic & gentium expulsionem considerate, & introductionem diuini populi. Et quidem expulsionis causa iustissima, fuerunt sua crimina introductionis autem, promissio illa populo facta. At vero cum Deus vniuersos idololatrias totius orbis eodem iure potuisset extinguere, illos tamen singulariter inde expulit ut illic suum plantaret populum. Quare forte non solum ob idololatriam, sed vt Deus impleteret promissum, illud imperauit bellum. Atque hanc arbitror legitimum sensum illorum verborum Deuteronomium 9. vbi ambæ copulantur causæ. Quia illæ (scilicet gentes) egerunt impie, introeunte te deleterant, & vt impleteret verbum suum Dominus quod cum iuramento pollicitus est patribus tuis. At vero quæstionis punctum, vtum nobis liceat infideles tertij ordinis qui nihil contra nos moliuntur, bello peccare, non in hoc consistit, quod

impietas idololatriæ, aliorumque suorum scelerum immanitas digna sit morte. Hoc enim nemini potest non esse confessum, quandoquidem Christiana respublica merito vltimo eadem crimina morte vlciscitur. Quarum incassum sese discruciant qui de hoc concertant. Veruntamen cum vt libro tertio dicebamus, ad rectum iudiciū duo sint requisita, nempe & iusta causa in crimina, & legitima facultas in iudice, ex hoc tota disputatio pendet, vtum nos legitimi simus eorum iudices, suorumque criminum vindices. Nam ex hoc quod Deus, totius orbis Dominus, quæcunque voluerit, fuerit vnquam vltus crimina, arguere quod nos id ipsum in omnibus infidelibus possumus perinde est ac si arguas, quod cum rex possit in toto suo regno vniuersos maleficos extirpare, possit pariter vnusquislibet magnatum qui sub illo iurisdictionem habent, territorium alterius ingredi ad id exercendum munus. Aliunde ergo demonstrandum est, si verum habet, nos tali facultate pollere. Attamen vt precedenti libro sub titulo, de domini diximus, ab hac disputatione in hoc opere causa duximus superse dendum. Si nobis forsitan diuino licerit libellum de ratione promulgandi Euangelium edere, illic disputatio hæc pro capti nostre suis numeris absoluetur.

ARTICVLVS VI.

Vtrum rapina sit grauius peccatum furto.

Quoniam de furto & rapina in quæstione præfenti locuti sumus, quas duas commonstrauimus esse species, quætere in calce disputationis conuenit, vtum istorum vitiorum alteri grauitate præcellat. Et arguitur, furtum esse peius, tū quod supra rapinam addit fraudem & dolum, quæ per se rationem augēt peccati, tū etiam quod verecundia & metus ex actus turpitudine nascitur, magis autem pude fūit homines de furto quam de rapina ergo illud est scelestius. Accedit demū, quod delictū quod pluribus nocet, eo est iniquius, per furtum autem pluribus nocementum infertur, nempe non solum magnatibus, verum & plebeis & cuius.